

Aasta tahavaatepeeglis

Urmas Siigur – Eesti Arst

Järjekordne aastaring on taas täis saamas ning sel puhul on tavaks vaadata nii tagasi kui mõelda tulevikule. Suures maailmapoliitika pildis oli aasta masendav ja surmahõngune. Teist aastat kestvale verisele sõjale Ukrainas lisandus Hamasi-Iisraeli sõda ja ridamisi muid uusi või taaspuhkenud veriseid konflikte. Sõjaohu kogu maailmas on suurenenud aastakümnete ärevaimale tasemele ja see ei jäta puutumata ühtki elutahku majandusest looduskeskkonnani.

Lisaks relvakonfliktidele nõudis jätkuvalt andamit nii inimeste näol kui ka mõjuna maailma majandusele viimaste aastakümnete suurim rahvusvaheline terviseala hädaolukord – COVID-19-pandeemia –, mis lõppes ametlikult 05.05.2023, kui oli kestnud kolm aastat ja kolm kuud. Militaarterminoloogiat kasutades võib vist öelda, et võitlus jõudis tingliku relvarahuni. Kuigi koroonaviirus levib edasi, saab pärast ulatusliku immuunkaitse saavutamist (enam kui 90% inimestest omavad immuunsust kas läbipõdemise ja/või vaksineerimise tulemusel) COVID-19-t käsitleda edaspidi kui tavapärasest viiruste perioodil ringlevat viirushaigust, millega toimetulek on tervishoiusüsteemile jõukohane. Tervishoiusüsteemid on praeguseks olulise kogemuse võrra rikkamad, et paremini toime tulla võimalike uute sarnaste globaalsete rünnetega.

Eesti Arstile oli tema 102. aastaring suhteliselt edukas. Ajakirja 12 numbrisse mahtus ühtekokku 58 algupärast teaduslikku publikatsiooni – 10 uurimust, 30 ülevaadet, 9 haigusjuhu kirjeldust ja 9 piltidiagnostika haigusjuhtu rubriigis „Oma silmaga“. Loetelu on leitav käesoleva ajakirjanumbri lõpus. Autorid olid endiga seotud asutusteks märkinud ligi kahtkümmet erinevat institutsiooni. Ootuspäraselt oli kõige sagedamini – 44 juhul 58-st – vähemalt üheks kaasautoriks TÜ Kliinikumi või TÜ meditsiinivaldkonna töötaja. Sageduselt järgmine oli Põhja-Eesti Regionaalhaigla 12, järgnesid Tervise Arengu Instituut 5 ja Ida-Tallinna Keskhaigla 3 tööga. Ülejäänute n-õ saak oli üks või kaks kaastööd aastas.

Teaduse eesmärk ei ole võidujooks publikatsioonide hulga peale. Eesti arstiteadlased avaldavad igal aastal sadu teadusartikleid, sealhulgas mainekates suure mõjuteguriga rahvusvahelistes ajakirjades. Igal Eesti Arsti artiklil on aga eriline missioon – lisaks arstiteadusliku uurimistöö edendamisele ning uue teadusinfo ja kliinilise kogemuse vahendamisele hoida ja arendada erialalist eesti keelt. Keel, mis ei suuda sammu käia teaduse terminoloogia arenguga, taandub kultuurkeelest kõõgikeeleks. Ja iga lugu loeb, tulgu see suurest piirkondlikust või maakonnahaiglast.

Lõppeva aasta üheks edulooks võib kahtlemata pidada kaheksandat korda toimunud ajakirja Eesti Arst ja Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi artiklikonkurssi „Minu esimene publikatsioon“. Konkursile laekus 15 võistlustööd, mis kõik on praeguseks läbinud eelretsenseerimise ja toimetamise kadalipu, ajakirja vastu võetud ning enamik juba ka avaldatud. Kolm parimat said väärivad Neinar Seli stipendiumid, kuid võitjaks võivad end pidada kõik osavõtjad. Nad said hindamatu kogemuse, suheldes juhendajatega ja toimetajatega, ning oma portfooliosse esimese publikatsiooni, mis loodetavasti ei jää mitte viimaseks.

Alates augustikuust vastab Eesti Arst avatud juurdepääsuga (*open access*) ajakirjade põhimõtetele. Avatud juurdepääsu võimaldamine on lai rahvusvaheline liikumine, mille eesmärk on anda tasuta ja avatud võrgujuurdepääs akadeemilisele teabele, nii väljaannetele kui ka andmetele. Praktikas tähendab see, et Eesti Arsti kodulehelt saab sisse logimata juurdepääsu kogu ajakirja sisule ning senine hallikas kirje „Artikli PDF nähtav ainult registreerunud kasutajatele“ on ajalooks saanud. Avatuse esimesi positiivsed vilju võib näha Eesti Arsti uudiskirja klikkidest. Nüüd, mil sellelt on otsene ligipääs ajakirja sisule, on vaadanute arv ligi 40% võrra suurenenud.

Olgu teil tuba soe ja lapsed terved ja järgmine aasta parem kui mööduv!

Urmas Siigur